

Oponentský posudek
na doktorskou disertaci Ing. Mgr. Jany Dvořákové, zpracovanou na téma
„Lobbing v Evropské unii“

Doktorandka zpracovala teoretickou práci na velmi praktické téma. Fenomén lobbingu není v českých podmínkách příliš často podrobován objektivní analýze. Je příliš ovlivněn informacemi o chování jednotlivých lobbyistů, kteří ovšem příliš často pracují spíše pro jednotlivé osoby (politiky) než pro to aby představovali zájmy hospodářských subjektů a to transparentním způsobem. Chybí také stále ještě povědomí o tom, že „fungující tržní hospodářství“ v sobě zahrnuje i snahu tržních subjektů a jejich institucionalizované podoby na národní či evropské úrovni o komunikaci s těmi legislativními exekutivními institucemi, které vytvářejí právní a jiný rámec, který upravuje základní pravidla chování pro soukromopodnikatelské a další subjekty.

A že realizace jednotného vnitřního trhu přirozeně toto lobování přeneslo již dříve na úroveň komunikování s orgány EU, zejména v Bruselu. Je to logický důsledek procesu, kdy legislativa zavazující národní tržní systémy se tvoří „mimo území“, ale za aktivní účasti politických představitelů národních vlád v Radě či zvolených občanů v Evropském parlamentu. Proto je třeba téma disertace velice uvítat, protože přispívá k oddémonizování fenoménu „lobbing“, ale současně ho pojímá realisticky v kontextu toho, že jde o zastupování objektivně existujících „zájmů“, o jejich prosazování vůči institucím, a tedy i o jejich ovlivňování. Instituce EU ovšem z těch informací též významně profitují při zpracovávání draftů legislativních aktů

Ne nutně to všechno přirozeně znamená „korupci“, jak se to někdy zjednodušeně chápe, zvláště v českých podmínkách. V Bruselu samotném se lobbing považuje za přirozenou součást integrační architektury. a mnoho bývalých úředníků orgánů EU se později stává i lobbyisty, s dobrými kontakty a značnými zkušenostmi.....Možná by bylo dobré slyšet k této obecné ba morální dimenzi lobbingu též názor disertantky.

Práce Ing. Mgr. Dvořákové – Králíčkové má velmi vhodnou strukturu, protože spojuje nejen analýzu lobbingu při institucích EU, ale i ukazuje stručně jeho podobu v USA. Velmi přehledně a výstižně uvádí téma teoreticky. První kapitola charakterizuje zájmové skupiny prosazování zájmů včetně přehledu příslušné literatury. Druhá kapitola pak již sleduje pojem lobbingu, jeho roli v marketingovém mixu. Zajímavá je i systematika předpokladů existence lobbingu. Zde by možná bylo vhodné se vyjádřit k institucionalizaci lobbingu spotřebitelských

skupin a zaměstnaneckých – ve srovnání se skupinami produkčního kapitálu, či finančních služeb.

Čtvrtá kapitola již otevírá tu část disertace, která se zabývá lobbingem v Bruselu. Autorka zde zvolila postup, který odpovídá i praktickému životu. Postupuje podle jednotlivých institucí a sleduje, do jaké míry jsou „lobovatelné“. Začíná logicky Evropskou komisí, dále Evropským parlamentem, stručná je jen zmínka o Radě (ministrů) a nakonec zmiňuje i poradní orgány, Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. Ten se nám zdá, pojat poněkud stručně: možná by obhajoba mohla objasnit, jak lze využít členství v tomto poradním orgánu pro zájmy konkrétního regionu či regionálního seskupení.

Dobře reflektují lobbyistickou interakci i další subkapitoly v kontextech rozhodovacích procedur, dobře napsané jsou i části týkající se taktiky lobbingu, etiky lobbingu.

Dobře rámuje celou práci i výběr celé řady případů a to i v českém prostředí. V diskusi při obhajobě by asi bylo dobré se vyjádřit k etice lobbingu a ke kritériu demokracie (s.90), nakolik je tu vskutku dominantna nejsilnějších kapitálových skupin. V kontextu současných diskusí o snižování CO₂ v ovzduší a problému oteplování by možná bylo vhodné podrobněji se vyslovit k roli neziskových organizací v současném lobbingu zejména v oblastech týkajících se životního prostředí. Toto téma bychom považovali za hlavní náš dotaz na disertantku.

Celkově práce velmi dobře postihuje téma, které není vždy snadno uchopitelné, protože se dotýká několika disciplín a ne vždy je o něm dostatek informací. A když, tak prakticky jen v zahraniční literatuře. To vše autorka zvládla a lze celou práci cenit velmi pozitivně.

Závěrem mohu konstatovat, **že práci Ing. Mgr.Dvořákové doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí.**

V Praze, 31.března 2008

Prof. Ing. Jaroslav Jakš, DrSc.